

Sygn. akt II UK 215/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 25 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Gersdorf (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku L. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o świadczenie przedemerytalne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 kwietnia 2012 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 kwietnia 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 14 lipca 2010 r. Sąd Okręgowy zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 marca 2010 r. i ustalił L. D. prawo do świadczenia przedemerytalnego począwszy od dnia 13 marca 2010 r. Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

W dniu 12 marca 2010 r. wnioskodawczynie (ur. 20 stycznia 1956 r.) złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne. Organ rentowy uwzględnił staż ubezpieczeniowy wynoszący 33 lata, 10 miesięcy i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych, nie zaliczając okresów pobierania zasiłku dla bezrobotnych od 19 lipca 2008 r. do 1 stycznia 2009 r. (5 miesięcy i 20 dni) oraz okresu zatrudnienia od 2 stycznia do 7 września 2009 r. (8 miesięcy i 5 dni) w łącznej wysokości 1 roku, 1 miesiąca i 25 dni. Po raz pierwszy wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego wnioskodawczynie złożyła w dniu 21 października 2009 r. po ustaniu zatrudnienia wykonywanego od 1 marca 2007 r. do 10 lipca 2008 r. i pobieraniu zasiłku dla bezrobotnych od 19 lipca 2008 r. do 1 stycznia 2009 r. Od odmownej decyzji z dnia 8 grudnia 2009 r. wnioskodawczynie nie odwołała się. W okresie od 2 stycznia do 7 września 2009 r. wnioskodawczynie była zatrudniona w „C. ” Usługi Ogólnobudowlane T. C. Łącząca strony umowa o pracę została rozwiązana za wypowiedzeniem z przyczyn dotyczących zakładu pracy w związku z likwidacją stanowiska pracy. W okresie od 8 września 2009 r. do 25 marca 2010 r. wnioskodawczynie była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy z prawem do zasiłku.

W tak ustalonym stanie faktycznym i z powołaniem się na art. 2 ust. 1 pkt 5 i art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.), Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczynie spełniła określone w nich warunki, gdyż legitymuje się okresem 35-letniego stażu pracy, była zarejestrowana co najmniej 6 miesięcy jako osoba bezrobotna i z tego tytułu pobierała zasiłek dla bezrobotnych, w okresie pobierania zasiłku nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz złożyła wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia

wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W ocenie Sądu pierwszej instancji, art. 71 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, powoływanej dalej jako ustawa o promocji zatrudnienia) nie znajduje w sprawie zastosowania, gdyż ustawa o świadczeniach przedemerytalnych wymaga jedynie co najmniej 6-miesięcznego pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia. Wnioskodawczyni po ustaniu zatrudnienia wykonywanego od 2 stycznia do 7 września 2009 r. pobierała zasiłek dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, przez wymagany okres 6 miesięcy od 9 września 2009 r. do 25 marca 2010 r., wniosek o świadczenie przedemerytalne złożyła w dniu 12 marca 2010 r., a ponadto do dnia zarejestrowania jako bezrobotna w dniu 8 września 2009 r. posiadała wymagany 35-letni staż ubezpieczeniowy.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2011 r. Sąd Apelacyjny w uwzględnieniu apelacji organu rentowego zmienił powyższy wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawczyni.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii, czy wnioskodawczym spełnia łącznie wszystkie przesłanki ustalenia jej prawa do świadczenia przedemerytalnego wynikające z przepisów ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Sąd drugiej instancji podzielił ocenę Sądu Okręgowego, że wnioskodawczyni spełniła przesłanki w postaci rozwiązania z nią stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz posiadania do dnia rozwiązania stosunku pracy (7 września 2009 r.) wymaganego okresu uprawniającego do emerytury w łącznym rozmiarze 35 lat i 6 dni.

Dalej Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie warunki wymienione w ust. 3 pkt 1-3, w tym złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych (pkt 3). Stosownie do art. 2

ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, do okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ust. 3, wlicza się, między innymi, okresy zatrudnienia w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, podjętego w tym okresie, w przypadku zaś, gdy zatrudnienie to ustanie po upływie 6-miesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje, jeżeli wniosek o przyznanie tego świadczenia zostanie złożony w terminie nieprzekraczającym 14 dni od dnia ustania tego zatrudnienia. Przepis art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wprowadzający, przy spełnieniu warunków w nim przewidzianych, 14-dniowy termin do złożenia wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego od ustania zatrudnienia po upływie 6-miesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, jest zatem przepisem szczególnym (*lex specialis*) wobec art. 2 ust. 3 pkt 3 tej ustawy (*lex generalis*), ustanawiającego 30-dniowy termin do złożenia wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Zgodnie z obowiązującą w polskim systemie prawnym zasadą, że przepis szczególny wyłącza stosowanie przepisu ogólnego (*lex generalis derogat legi speciali*), w przypadku zajścia sytuacji opisanej w hipotezie art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych zastosowanie znajduje zatem 14-dniowy termin wynikający z tego przepisu, a nie 30-dniowy termin ustanowiony przez art. 2 ust. 3 pkt 3 tej ustawy.

Sąd Apelacyjny wskazał, że wnioskodawczynie, po ustaniu zatrudnienia wykonywanego od 1 marca 2007 r. do 10 lipca 2008 r., w okresie od 11 lipca 2008 r. do 1 stycznia 2009 r. była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna i w okresie od 19 lipca 2008 r. do 1 stycznia 2009 r. pobierała zasiłek dla osób bezrobotnych. W dniu 2 stycznia 2009 r. wnioskodawczynie utraciła status bezrobotnego z powodu podjęcia zatrudnienia w firmie T. C. Zatrudnienie to ustało z dniem 7 września 2009 r. w drodze wypowiedzenia dokonane przez pracodawcę z przyczyn nie dotyczących pracowników. Z treści art. 73 ust. 5 ustawy o promocji zatrudnienia wynika, że bezrobotny, który utracił status bezrobotnego na okres krótszy niż 365 dni z powodu podjęcia zatrudnienia i zarejestrował się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny w okresie 14 dni od dnia ustania tego

zatrudnienia bądź, między innymi, pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia, posiada prawo do zasiłku na czas skrócony o okres pobierania zasiłku przed utratą statusu bezrobotnego. Na podstawie tego przepisu Powiatowy Urząd Pracy, uznając wnioskodawczynię za osobę bezrobotną z dniem 8 września 2009 r., przyznał jej prawo do zasiłku dla bezrobotnych na okres od 9 września 2009 r. do 25 marca 2010 r., skrócony o okres pobierania zasiłku przed utratą statusu bezrobotnego. W konsekwencji, stosownie do art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, okres zatrudnienia wnioskodawczynie w firmie T. C., podjętego w okresie wskazanym w art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, podlegał wliczeniu do tego okresu. Zatrudnienie to ustało z dniem 7 września 2009 r., po upływie 6-miesięcznego okresu, o którym stanowi art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, a zatem w myśl art. 2 ust. 5 pkt 2 tej ustawy prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługiwało wnioskodawczynie pod warunkiem złożenia wniosku o przyznanie przedmiotowego świadczenia w terminie nieprzekraczającym 14 dni od dnia ustania tego zatrudnienia, tj. do dnia 21 września 2009 r. Wnioskodawczynie złożyła wniosek o ustalenie jej prawa do świadczenia przedemerytalnego w dniu 12 marca 2010 r., a zatem z uchybieniem 14-dniowego terminu wynikającego z art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, a tym samym brak jest podstaw do ustalenia jej prawa do dochodzonego świadczenia.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie prawa materialnego tj.: 1) art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez błędną jego wykładnię wyrażoną w przyjęciu, że okres zatrudnienia od 2 stycznia do 7 września 2009 r. u pracodawcy „Usługi Ogólnobudowlane T. C.” podlegał wliczeniu do 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku, o którym mowa w art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy, pomimo że w okresie tym wnioskodawczynie nie spełniała jeszcze warunków określonych w art. 2 ust. 1 ustawy, 2) art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez błędną jego wykładnię, co wyraża się w uznaniu dopuszczalności uwzględnienia okresu pobierania zasiłku i okresu zatrudnienia ubezpieczonej przed spełnieniem przez nią warunków z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy, pomimo że - zgodnie z literalną wykładnią tego przepisu - 6-miesięczny okres pobierania zasiłku jest dodatkowym warunkiem uzyskania

świadczenia przedemerytalnego, który może być spełniony tylko po wcześniejszym wypełnieniu warunków z art. 2 ust. 1 ustawy, konsekwencją czego jest niewłaściwe zastosowanie: 3) art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez jego zastosowanie w sprawie i przyjęcie, że wnioskodawczyni miała obowiązek złożyć wniosek o przyznanie jej świadczenia przedemerytalnego w terminie 14-dni od dnia ustania zatrudnienia, tj. do dnia 21 września 2009 r. oraz 4) art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez niezastosowanie 30-dniowego terminu do złożenia wniosku, o którym mowa w tym przepisie.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę poprzez orzeczenie o oddaleniu apelacji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która, między innymi, do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniającego do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. W myśl art. 2 ust. 3 tej ustawy, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie wymienione w nim warunki, w tym zgodnie z pkt 3 - złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W świetle art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy, do okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ust. 3, wlicza się, między innymi, okresy zatrudnienia, w rozumieniu przepisów ustawy o

promocji zatrudnienia, podjętego w tym okresie; w przypadku gdy zatrudnienie ustanie po upływie 6-miesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje, jeżeli wniosek o przyznanie tego świadczenia zostanie złożony w terminie nieprzekraczającym 14 dni od dnia ustania zatrudnienia.

Przepisy te mają jednoznaczne brzmienie i wprost z nich wynika konieczność spełnienia szeregu następujących po sobie warunków uprawniających do świadczeniach przedemerytalnego. W pierwszym rzędzie osoba ubiegająca się o to świadczenie musi spełnić warunki określone w art. 2 ust. 1 pkt 5, a mianowicie, po pierwsze - rozwiązania z nią stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, po drugie - zatrudnienia w tym zakładzie przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy i po trzecie - posiadania do dnia rozwiązania tego stosunku pracy wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego w przypadku kobiet 35 lat. Jednakże osoba, która spełnia warunki ustanowione w art. 2 ust. 1 pkt 5 nie nabywa prawa do świadczenia przedemerytalnego bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy, ale - stosownie do art. 2 ust. 3 ustawy, który jednoznacznie odnosi się do osoby określonej w ust. 1 - dopiero po upływie co najmniej 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych i tylko wówczas, gdy spełni dalsze warunki wymienione w tym przepisie, w tym, między innymi - stosownie do jego pkt 3 - złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego pobieranie zasiłku dla bezrobotnych przez 6-miesięczny okres. Niewątpliwie chodzi tu więc o 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym stanowi art. 2 ust. 3, a więc przypadający po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, najpóźniej na datę którego to rozwiązania osoba ubiegająca się o świadczenie przedemerytalne spełnia - wynikający z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy - warunek stażu ubezpieczeniowego.

Przepis art. 2 ust. 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez jednoznaczne odesłanie do ust. 3, pozwala na wliczenie do 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych przypadającego po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, na datę którego to rozwiązania

pracownik legitymuje się wymaganym okresem uprawniającym do emerytury, między innymi, okresu zatrudnienia podjętego w tym właśnie 6-miesięcznym, a nie jakimkolwiek innym okresie pobierania zasiłku. A więc tylko w przypadku, gdy zatrudnienie to ustanie po upływie tego właśnie, a nie jakiegokolwiek innego 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, art. 2 pkt 5 ustawy określa 14-dniowy termin do złożenia wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego, biegnący od dnia ustania tego zatrudnienia.

Sąd drugiej instancji, wbrew jednoznaczному brzmieniu powołanych wyżej przepisów, „zaliczył” okres zatrudnienia skarżącej w firmie „C.”, podjętego w trakcie pobierania zasiłku dla bezrobotnych w okresie poprzedzającym osiągnięcie przez nią wymaganego stażu ubezpieczeniowego na poczet 6-miesięcznego okresu zasiłku dla bezrobotnych pobieranego przez skarżącą po ustaniu tego zatrudnienia i uznał, że powinna ona złożyć wniosek o świadczenie przedemerytalne w terminie określonym w art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, a więc do dnia 21 września 2009 r. Uszło uwagi Sądu odwoławczego, że w tej dacie - po spełnieniu warunków z art. 2 ust. 1 pkt 5 - skarżąca nie spełniała jeszcze warunku co najmniej 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych (art. 2 ust. 3) lub co najmniej 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych i wliczanego do niego okresu zatrudnienia podjętego w tym okresie (art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 5 pkt 2) oraz że okres zatrudnienia w firmie „C.” nie był okresem zatrudnienia podjętego w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym stanowi art. 2 ust. 3 ustawy, a w rezultacie nie podlegał wliczeniu do tego okresu. Natomiast art. 73 ust. 5 ustawy o promocji zatrudnienia dotyczący skrócenia czasu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, między innymi, o okres pobierania zasiłku przed utratą statusu bezrobotnego, ma znaczenie wyłącznie dla określenia czasu prawa do zasiłku przysługującego bezrobotnemu po ponownym uzyskaniu tego statusu. Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że przy uwzględnieniu tej zasady, powiatowy urząd pracy przyznał skarżącej prawo do zasiłku dla bezrobotnych od 9 września 2009 r. do 25 marca 2010 r., a więc na czas przekraczający 6-miesięczny okres pobierania zasiłku, o którym stanowi art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze i odpowiednio stosowanego art. 108 § 2 k.p.c.